

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum in verbis dictarum formarum sit aliqua vis creata effectiua
consecrationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

eiz in oratione qua
vritur: nec oportet ali
quam superappone
qualitate. Et hoc ex
plo in artificialib. vi
detur manifestari: na
manus assumi potest, &
de facto assumitur a
multis artib. in instru
mentum, nec oportet
artem futuri aut fab
ricandi aut musicam, ali
quam qualitate in
superaddere manu, cum
illa vritur, sed ex hoc
ipso quod ars vritur ma
nu, manus est quaedam
vis artis illius, & sic
de alijs. Et hoc multo
verius est referendo
rem creatam ad diu
nam omnipotentiam
vritem creaturam, as
sumendo illam in in
strumentum, quanto
efficacia diuina ma
ior in infinitum est,
vt sit intima cuiuscum
que creatura. Efficacia
autem virtutis verborum
non est dispositio ali
qua: sed vt in allatis
verbis ex sacro Con
cilio clare patet, est
conuersio panis in cor
pus Christi. Nec ob
stant obiectiones Sco
ti in 1. dist. 4. de infir
mitate virtutis requi
sitae ad transubstantia
tionem & de creatione
primam. n. soluit Au
ctor ad primam, & se
cundam ad sim: exi
gitur enim infinita
virtus in agente prin
cipali tanquam modo.
Et non est simile de
creatione, quia nulla
res in creatioe supponit,
qua instrumenti
actio possit attingere.
hic autem inuenit sub
stantia panis & vini,
quae a virtute verbo
rum attingitur, dum
conuertitur in cor
pus, & sanguinem
Christi. Et quia verba
consecrationis, vt con
ficiunt orationem signi
ficantem quod per sa
cramentum e fieri, in
instrumentu diu
inae actionis assumun
tur, ideo quando vritur
Deus per sacerdotis
ministerium ver
bis sacramentalibus,
tandiu est virtus sa
cramentalis, inchoati
ue tamen & in fieri
sicut & ipsa ora
tio dum proferuntur
partes inchoatiue &
& in fieri, est vsque
ad terminationem in
ipsa namque termi
natione orationis ora
tio perfecte significa
tionem habet, & si
militer ista virtus p-

in corpus Christi: quod quidem
fieri non potuit in conceptione
corporis Christi, qua corpus
Christi formabatur, ut aliquid
a corpore Christi procedens ha
beret instrumentalem uirtutem
ad ipsius corporis formatio
nem. In creatione etiam non
fuit aliquod extremum, in quod
instrumentalis actio creaturae
posset terminari: unde non est
simile.

AD TERTIUM dicendum, quod
praedicta uerba, quibus fit con
secratio sacramentaliter operantur.
vnde vis conuersiua, quae est
in formis horum sacramento
rum, consequitur significatio
nem, quae in prolacione ultima
dictionis terminatur: & ideo in
ultimo instanti prolacionis uer
borum praedicta uerba conse
quuntur hanc uirtutem, in ordi
ne tamen ad praecedentia & haec
uirtus est simplex ratione sim
plicis significati licet in ipsis uer
bis exterius prolatis, sit quaedam
compositio.

ARTICULVS V.

Utrum praedictae locutiones
sint verae.

AD QUINTUM sic procedi
tur. Videtur quod praedi
cta locutiones non sint uerae.
Cum enim dicitur, hoc est cor
pus meum, hoc est demonstrati
uum substantiae: sed secundum
praedicta, quando profertur
hoc pronomen, hoc, adhuc est
ibi substantia panis: quia trans
substantiatio fit in ultimo instan
ti prolacionis uerborum: sed haec
est falsa, panis est corpus Christi,
ergo & haec est falsa, hoc est cor
pus meum.

¶ 2. Praet. Hoc pronomen, hoc,
facit demonstrationem ad sensum:
sed species sensibiles, quae
sunt in hoc sacramento, neque
sunt ipsum corpus Christi, ne
que accidentia corporis Christi,
ergo haec locutio non potest
esse uera, hoc est corpus meum.

¶ 3. Praet. Haec uerba (sicut dictum
est) sua significacione efficiunt
conuersionem panis in corpus
Christi: sed causa effectiua pre
intelligitur effectui, ergo signifi
cacio horum uerborum prein
telligitur conuersioni panis in
corpus Christi: sed ante conuer
sionem haec est falsa, hoc est cor
pus meum, ergo simpliciter est
iudicandum, quod sit falsa. &
eadem ratio est de hac locu

tionem, hic est calix sanguinis
mei &c.

SED CONTRA est, quod
haec uerba proferuntur ex perso
na Christi, qui de se dicit Ioan
nis decimo quarto, Ego sum ueritas.

RESPON. Dicendum, quod
circa hoc multiplex fuit opi
nio: quidam enim dixerunt,
quod in hac locutione, hoc
est corpus meum, haec dicitio,
hoc, importat demonstratio
nem ut conceptam, & non ut
exercitam: quia tota ista locu
tio sumitur materialiter, cum
recitatur proferatur: recitat e
nim sacerdos Christum dixisse,
hoc est corpus meum, sed hoc
scire non potest: quia secun
dum hoc, uerba haec non appli
carentur ad materiam corporalem
presentem, & ita non per
ficeretur sacramentum: dicit e
nim Augustinus super Ioan. Accedit
uerbum ad elementum, &
fit sacramentum. & praeterea
ex hoc totaliter non euitatur
difficultas huius questionis:
quia eadem rationes manent cir
ca primam prolacionem, qua
Christus haec uerba protulit:
quare manifestum est, quod
non materialiter, sed significa
tatiue sumebantur: & ideo dicen
dum est, quod etiam quando
proferuntur a sacerdote, signifi
catiue, & non tantum materia
liter sumuntur, nec obstat, quod
sacerdos ea recitatur profert,
quasi a Christo dicta, quia pro
pter infinitam uirtutem Christi,
sicut ex contactu carnis suae, uis
regeneratiua peruenit non so
lum ad illas aquas, quae Chris
tum retigerunt, sed ad om
nes undique terrarum, per
omnia futura secula, ita etiam
ex prolacione ipsius Christi,
haec uerba uirtutem consecra
tiam sunt consecuta a quo
cumque sacerdote dicantur, ac
si Christus ea praesentialiter pro
ferret. & ideo alij dixerunt,
quod haec dicitio, hoc, in hac lo
cutione facit demonstratio
nem, non ad sensum, sed ad
intellectum, ut sit sensus, hoc
est corpus meum, id est si
gnificatum per hoc, est cor
pus meum, sed nec hoc stare po
test: quia cum in sacramentis
hoc efficiatur quod significa
tur, non fieret per hanc forma
m, ut corpus Christi sit in hoc sa
cramento secundum ueritatem,
sed solum sicut in signo,
quod est hereticum: ut supra
dictum est. * & ideo alij dixe

secte inuenitur. ideo
non prius nec post,
sed tunc cum oratio
perfecte significans
est, uirtus instrumen
talis praedicta perfe
cte est, & operatur.
Vnde cum operatio
sit quoddam successi
uum, cuius existen
tia non requirit quie
scitudo est eius esse si
mul, sed ex quocun
que eius existente in
feratur, quod significatio
nem non torquatur,
nisi in sui termino,
propterea dicit Au
ctor quod oratio in
sui terminatione tan
tum significacionem
simul & uirtutem sa
cramentalem forti
tur. Cum quo sunt
supradicta: alioquin
non tota oratio esset
instrumentum Dei,
aut instrumentum in
actu, sine vi instru
mentali esset per ali
quod tempus. Et si
cut significatio huius
orationis est quoda
modo simplex, &
quodammodo com
posita, quoniam ex
multis partialibus si
gnificacionibus con
surgit & simplex esse
significat, scilicet
hoc esse corpus Chri
sti, abique composi
tionis, admissiois,
informationis, ad
iunctionis uel modo
quocumque, ita uirtus
ista ex parte ora
tionis significatus est
quodammodo com
posita: ex parte autem
effectus dicitur
simplex in
litera,
in responsio
ne ad ter
tium.

¶ Super Quaestione
septuagesima octaua
articulum quatuor
tesimum.

IN articulo quinto
eiusdem questio
nis tres difficultates
tangende sunt. pri
ma de ueritate: se
cunda de significacione: tertia de de
monstratione. De
enuntiationis igitur
huius sacramentalis,
hoc est corpus me
um, ueritate, scito
aliquid esse certum
& aliquid in questio
nem uerti: nam cer
tum est ipsam in quo
libet instanti tempo
ris quo est esse uera
uel falsam: quia aut
sic est, & est uera:
aut non sic est, & est
falsa.

Volita in ar.
a. & 3. i. 2. g.
7.

4. dist. q. 2.
ar. 1. q. 4.

Ar. 2.

Ar. praet.

Trab. 8.
Ioan. aut
109.